

נר לשולחן שבת

בין כסה לעשור

גליון 758 תשפ"ב

לע"נ רבי משה אשר קלוזנר ז"ל
ב"ר יוסף אלימלך ז"ל
נלב"ע ה' בתשרי התש"פ

עבודת היום בראש השנה מרוממת את האדם מאד. יומיים בהיכל המלך צריכים לשנות את האדם שיהפך לאדם מכובד, שחי חיי מלכות.

זה לשון רבינו יונה (יסוד התשובה) "יעשה עצמו כאילו בו ביום נולד ואין ביזו לא זכות ולא חובה - זה היום תחילת מעשיו".

זו העבודה של עשרת ימי תשובה, להתחיל מחדש ממש! בדיבור, במעשה ובהנהגה, כך יזכה לצאת זכאי ביום הכיפורים! (הגה"צ רבי נתן וכתפויגל - "לקט רשימות")

חז"ל אמרו כי בו ביום שנברא האדם, בו ביום חטא ובו ביום עמד בדין. אמר הקב"ה לאדם: זה סימן לבניך, כשם שעמדת לפני בדין ביום הזה ויצאת בדימוס, כך עתידין בניך לעמוד לפני בדין ביום הזה ויוצאים לפני בדימוס!

ולכאורה פליאה, באיזה דימוס יצא?! והלא כמה ירדות ירד מאיגרא רמה ... נתקלל בקללות, נסתלקה שכינה לרקיע?!

אלא צריכים לומר, כיון שאדם הראשון נשאר בחיים כבר יצא בדימוס, ניתן לו בזה לתקן את כל הקלקולים. ובאמת תיקן, לדוגמא, במה שהניח שבעים שנה לדוד, שממנו יצא משיח, שיתקן כל הבריאה - כל המחובר אל החיים יש בטחון! בתיקון ובשיפור מעשיו יכול אף הרשע "המת" להתהפך לצדיק וחי... (הגה"צ רבי יצחק וולדשיין הי"ד - קונטרס "אלון בנות")

"אדם יסודו מעפר" - התבטא רבינו רבי אהרן לייב שטיינמן כי קשה לאדם להתעלות ולהתרומם ממקומו, יותר מאשר לרדת! וביאר, כי האדם יסודו מעפר, ממילא להתרומם קשה, אבל לרדת זהו לכיוון מקומו הראשון...

(פרי חיים)

עלינו לשבח - תרתי משמע!

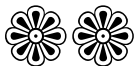
הסבא מקלם: הקב"ה נוהג עימנו מידה כנגד מידה, ככל שאנו מטיבים עם חברינו, כך הקב"ה מטיב איתנו!

הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין היה מבאר זאת על הנאמר בתפילת עלינו לשבח "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת", שהמלכות היא בשמים ומתגלית כאן בברואים בעולמנו.

אדם שהוא כעסן אינו יכול לזכות שתתגלה דרכו הנהגת רחמים בדין, שזה גילוי כבוד מלכות שמים - "כי עמך הסליחה למען תוורא" - אדם ששופט את חברו לחובה ואינו מהפך בזכותו לא תוכל להתגלות באדם זה הנהגה של רחמים בדין ולימוד זכות.

כמה הזהיר המשגיח רבי יחזקאל שבימים אלו אדם לא יקפיד כלל על אחרים, יותר ויסלח, ובפרט יש ללמד זכות על כל אדם, כדי האדם יוכל לזכות שדרכו תתגלה המידה הזו של כל המעביר על מידותיו מעבירים לו על כל פשעיו.

(מהגאון רבי נח חפץ-מוסף ית"נ כי תבוא תשפ"א מהרה"ג מ. ברמן)

בעשרת ימי תשובה היה הולך מון הרב מטשיבין להתברך בברכת השנים - היה הולך אל האדמו"ר רבי אהרן מבעלז. לפעמים היה הולך לעוד גדולי ישראל, אף שהיו בני גילו וידידיו, הגאונים הרב מטפעליק ורבי זליג ראובן בענגיס ועוד. (שר התורה)

העולם אומרים 'בעל המאה הוא בעל הדעה!' ---- אנו מתפללים "להוגה דעות בדין", פירוש, מי שיש לו את המאה קולות של השופר, יש לו דעות בדין!

(בית אהרן" ליקוטים)

"אלא למה תוקעין ומריעין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערוב השטן". ביאר רש"י שלא ישטין, כשישמע את ישראל מחבבין את המצוות מסתמין דבריו.

(ר"ה טו)

לכאורה קשה, גם אם ישראל מחבבים את המצוות, וכי בעבור זה יפחד השטן להגיד את העבירות שלהם?!

ביאר הגאון רעק"א, הנה אמרו שמי שעושה תשובה מאהבה זדונות נעשות לו כזכויות. זו כוונת רש"י, כיון שהשטן רואה שישראל מחבבים את המצוות, שעושים אותן דרך אהבה וחיבה ירא לשוטנם, להגיד את העבירות שלהם. כי מכל עבירה שיגיד תתווסף עליהם עוד זכות ומצוה... לכן סבור שתיקה יפה מדיבור.

(חוט המשולש" קע"ח)

בדרך זה ביארו את דברי המדרש "שחורה אני כל ימות השנה, ונאוה ביום הכיפורים": כאשר ישראל רואים ביום הכיפורים את אהבת ה' אליהם מתעוררת בהם אהבה אליו יתברך ומתוך אהבתם שבים בתשובה שלימה.

כך 'שחורה' של ימות השנה, דהיינו, החטאים הופכים ביום כיפור ל'נאוה'-לזכויות, הרי בתשובה מאהבה זדונות נהפכות לזכויות.

(מרפא לשון" שער היראה - רבי רפאל המבורגר)

סליחה מבקשים - לא אומרים

הגאון רבי אייזיק שר היה אומר שאין נכון להתבטא בדרך שאנשים אומרים 'אני הולך להגיד סליחות, משום שאנחנו לא אומרים סליחות אלא מבקשים - מבקשים סליחה!' (עבודת הימים הנוראים)

מכתבו של הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין

ירושלים ח"י אלול תש"ט

אצלנו ברוך ה' הכל בשלום ואני נותן תודה לד' יתברך על אשר זכיתי להיות בירושלים הק'.

תזכו כולכם לכתובה וחתימה טובה להיות מן הנמנים לחיים אמיתיים, כי יש הנכתבים חלילה לחיי שעה בעד מעט מעשיהם הטובים.

כמדומני כי דרכי היתה בימים הללו להזכיר את העצה אשר חז"ל אומרים (ברכות ט"ז) שישראל עושים עצמם רשין בראש השנה לדבר תחנונים ותפילה, כענין שנאמר "תחנונים ידבר רש" - "כל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה".

כמובן גם זאת לא נקל הוא, כי לכל הפחות צריך להיות קצת אמת בזה. כי איך אתמול הוא היה מרגיש ומחשיב עצמו כי הכל בידו ויש לו למלאות כל רצונותיו. וברגע פתאום נעשה ריק מכל, עד שירגיש עצמו כעני ורש בפתח לבקש תחנונים...

אלא סגולת היום עושה זאת. אבל איך שהוא כדאי לאדם להשתמש בעצה זו אשר חז"ל מסרו לנו.

(אור יחזקאל" מכתבים)

מודעה שכתב הגאון רבי יהודא צדקה ראש ישיבת "פורת יוסף" לתלמידי הישיבה בכת"ק ותלה בעצמו בהיכל הישיבה

בקשה מהלומדים היום ד' תשרי תשל"ו

בש"ע ס' תר"ג כתוב בהגה "ויש לכל אדם לפשפש במעשיו ולשוב מהם בעשרת ימי תשובה".

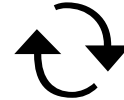
והיות ורוב הלומדים שקועים בלימודים ואין להם הפנאי לפשפש במעשים ועל ידי כך נכנסים ליום הכיפורים בלי הכנה ראויה. לכן הוחלט בהסכמת הרה"ג רבי בן ציון הי"ו לקבוע את היום הזה יום שלישי ד' תשרי ללימוד מוסר כל היום, להתבונן היטב על כל המעשים שעשינו במשך השנה, אם יש בהם איזה פגם שהוא, לדקדק ולחפש היטב ולקבוע גדרים וסייגים להבא. לכן אין ללמוד היום שום לימוד, רק ספרי מוסר, כל אחד יבחר לו את הספר. וכן להתבונן בעשרים וארבעה דברים המעכבים את התשובה שלא יהיה ח"ו אחד מהם דבוק בנו. ולזה צריך התבוננות גמורה להתבונן בהם ועל ענפיהם.

רצוי ללמוד בספר תשובה לרמב"ם או בשערי תשובה לרבינו יונה. כמוכן שהלימוד יהיה בלי הפסק דיבור ואם אפשר בניגון ובהתלהבות.

הלימוד יהיה עד סוף הזמן, דהיינו עד שעה 12.30 גם נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, כדי שזה יכפר על שאר הזמנים שלא דקדקנו בהם.

יש להקפיד בשעות אלה על כל המעשים בין אדם למקום ובין אדם לחברו, על כל חלקי הדיבור לשון הרע, אבק לשון הרע. ביטול תורה, דיבור חול בבית הכנסת או בבית המדרש. כל אחד יודע במה נכשל, וישתדל לתקן את זה היטב כדי שנכנס ליום הכיפורים הבא עלינו לטובה מתוקנים, איש לפי דרגתו ומעלתו, כי התיקון הוא לפי דרגתו של אדם, כך מדקדקין עימו.

ובזכות זאת נזכה לחתימה טובה, אנחנו וכל בית ישראל. אמן.
(הקובץ הנכבד "בית הלל" גליון מ"ד כסלו תשע"ו)

חידה: מי צריך לעשות כפרה על הכפרות שלו?

עשיית כפרות ברחובה של עיר, במקום שמפריע לתנועה. פעם נסע הגאון רבי יוסף שלום אלישיב ברחוב חברת ש"ס בשכונת "מאה שערים" ועמדו שם אנשים רבים לעשות כפרות והפריעו למעבר. התבטא רבינו: "בעוד שהם עושים כפרות, הם גוזלים את הציבור!"
(אשרי האיש ח"ג)

לקט דיני כפרות - הגאון רבי יוסף שלום אלישיב

אם עשו בטעות כפרות לאיש זכר על תרנגולת, אין צריך לעשות כפרות פעם נוספת.
(שם, "לקנות חכמה")

שכח לומר "זו חליפתי", אינו צריך לעשות כפרות שנית. (שם)

התריע רבינו על זה שיש שעושים כפרות ומוכרים שוב את אותם כפרות לאנשים אחרים ומסובבים כמה פעמים על כפרות שכבר סיבבו, שבזה אין מקיימים את המנהג.
(שם)

בזמננו שיש אפשרות לבדוק באולטרא-סאונד את מינו של העובר, ניתן לסמוך על זה ואין צריך תרנגול נוסף מספק.
(שם)

מעוברת שעשתה כפרות וילדה קודם יום כיפור, אינה צריכה לעשות שוב כפרות עבור התינוק ועלתה הכפרה. ("אוצר הברית")

בקשות גשמיות בימים הנוראים

הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין היה אומר שזה לא רק אפשרי, אלא שזו חובה גמורה. אין זה "היתר", אלא אדרבה זו צורת העבודה.

עיקר העבודה שלנו הקטנים היא להרגיש שאין בידינו מאומה, לא חיים, לא בריאות ולא פרנסה, הכל אנו צריכים לקבל מאת הבורא, ומי שלא מתחנן ומבקש על חייו ופרנסתו, אף שהוא

מבקש על חטאיו ושאר ענינים רוחניים הוא מצוי בסכנה גדולה כי מבחינה מסויימת הוא מרגיש שבזה אין לו כל כך מה לדאוג. ובאמת אין הדבר בא מבטחון, אלא חלילה ממחשבה מוטעית שהקב"ה ותן, לכן אנו בדרגתנו צריכים לבקש ולהתחנן כעני עבדים אל יד אדוניהם!

(הגאון רבי נח חפץ מוסף ית"נ כי תבוא תשפ"א)

הקלפי של הגורלות בבית המקדש היתה של עץ. מדוע לא עשאוה כסף וזהב? כי התורה חסה על ממונם של ישראל.

(זמא לט.)

תמה הרבי הזקן מוורקא, בבית המקדש היה בו כל כך הרבה כסף וזהב, דווקא בקלפי התורה חסה על ממונם של ישראל!?

והשיב, בשעה שהכהן גדול נכנס לקודש הקודשים ביום כיפור פעם בשנה היה מופשט מכל הגשמיות כמו שכתוב "וכל אדם לא יהיה באהל מועד", לפיכך היה עלול לשכוח את צורכיהם הגשמיים של עם ישראל ויתפלל רק על עניניהם הרוחניים, לכן התורה חסה פה על ממונם של ישראל, כלומר, ישראל זקוקים לפרנסה. לפיכך עשו זה הדבר במקדש על ידי קלפי של עץ ולא זהב, להזכיר לכהן גדול שעליו להתפלל גם על צרכיהם הגשמיים.

הצדיק מחוייב לדאוג שלא יחסר לאיש מישראל דבר, גם כאשר הוא עצמו מופשט כולו מענינים גשמיים, עליו לזכור שישראל זקוקים לפרנסה!
(קהלת יצחק)

הגאון האדיר רבי מיכאל פרשלגר היה בעל כשרונות עצומים חריפות וזכרון בלתי רגילים ועם כל זה שקידה והתמדה עצומים. פעם כשדיבר עם תלמיד קרוב נפלט מפיו שכשהיה בן חמש שנים למד את כל מסכת קידושין ואף את מסכת נדרים עם ר"ן.

סיפור נורא ארע עימו פעם ביום הכיפורים והוא רך בשנים, ככה סיפר בעצמו לתלמידו וחביבו, הגאון רבי משה יעקב בורק: "בעודי בשנות ילדותי המוקדמות רציתי מאד להתענות ביום הכיפורים, אך מכיון שידעתי שלא אצליח בגילי לצום ניסיתי למצוא "סגולה" שתסייע לי.

בבוקרו של יום הכיפורים, כשהגעתי לבית הכנסת, פגשתי באדם שעמד בפתח, ניגשתי ושאלתי אותו, אולי הוא יודע איזו סגולה ועצה בשבילי שאוכל לצום...

הוא כנראה היה מאותם שאמר עליהם שלמה המלך "זד יהיר לץ שמו" נענה למשאלתי ונתן לי "סגולה" וכה אמר לי: "דע לך כי כל אחד מן המתפללים הכין לעצמו לפני התפילה מקטרת או סיגרים וגפרורים, ובהמשך היום כשיגיע הזמן שכבר לא יוכלו לסבול את התענית - יצאו הציבור החוצה ויעשנו וזה מאד עוזר לתענית... עצתי היא שתעשה זאת אף אתה, ועוד מעט כשיצאו כולם החוצה תוכל לעשן איתם..."

"הייתי כה צעיר שלא ידעתי שיום הכיפורים אסור בהבערה... חשבתי שזה ככל יום טוב... הלכתי הביתה והכנתי לעצמי את כל ההכנות הראויות, הכנסתי הכל לכיסי וחזרתי לבית הכנסת. התפללתי וחיכיתי בסבלנות עד שיצאו הציבור החוצה לעשן... עברה שעה ועוד שעה והייתי כמעט בגדר "מי שאחזו בולמוס" אבל לא יצאתי לעשן, כי לא ראיתי שמשיהו יצא מבית הכנסת. כמעט נפלתי ב"חלשות", עד שפניתי לזקן שעמד לידי ושאלתי בתמימות: "מותי ילכו הציבור לעשן כדי להקל על התענית."

הוא הביט בי בתדהמה ואמר: "אתה הוא הילד שאומרים עליו שהוא עילוי?! איך יודע כי הבערה אסורה ביום כיפור כמו בשבת, כל הסיגרים והגפרורים בכיסך הם מוקצה..."

באותו רגע זרקתי הכל מכיסי ופרצתי בבכי מר על שכמעט נכשלתי בחילול יום הכיפורים מן התורה..."

כשסיפר רבי מיכאל את הסיפור לתלמידו הוסיף ואמר ברגש: "משה, אתה יודע מה הציל אותי מחטא גדול כזה? רק דבר אחד, דרך ארץ שהיתה לי! אמרתי בלבי, וכי אני אהיה הראשון שיצא לעשן, וכי אהיה הדיוט הקופץ בראש, לא ולא! רק אחרי שיצאו הציבור לעשן אצא גם אני, רק בזכות זה ניצלתי מן החטא!"
(ישרון) מתוך מאמר לזכרו של אותו גאון נדיר וצדיק מופלא